

SUHDANNE

Toimialat

SYKSY

Julkivapaa maanantaina 21.10.2024 klo 00.01.

s. 4

Metalli jarruttaa teollisuutta,
palvelut ja rakentaminen toipuvat

2024

ETLA

Syksy 2024 Toimialat -julkaisu perustuu Etlan syksyn Suhdanne-ennusteeseen.

Julkistamispäivä: 21.10.2024.

Kaikki Etlan vapaasti ladattavat ennusteet löytyvät säännöllisesti päivitettäviltä suhdanne.fi-sivuilta tai osoitteesta etla.fi/ennusteet. [Suhdanne.fi](https://suhdanne.fi) -sivustolta löytyvät myös kaikki Suhdanne Ennuste taulukot ja kuvat erikseen ladattavaksi.

ISSN: 0787-9342.

Elinkeinoelämän tutkimuslaitos ETLA

Arkadiankatu 23 B, 00100 Helsinki
www.etla.fi

Sisällys

Yhteenveto	4
Teollisuus	8
Tuotanto-odotukset nousevat hyvää vauhtia	9
Sähkö- ja elektroniikkatuotteiden vienti kääntyy ensi vuonna vahvaan kasvuun.....	10
Metalliteollisuuden tuotanto on viime kuukausina piristynyt	11
Paperin ja kartongin tuotanto ja vienti ovat vahvassa kasvussa	12
Kemianteollisuuden uusien tilausten arvo on laskussa.....	13
Elintarviketeollisuuden vientihinnat pysyvät korkeina	14
Rakentaminen	15
Rakentamista painaneet tekijät ovat väistymässä ja ala elpyy nyt, joskin hitaasti	16
Palvelut	18
Kaupan ala kääntyy kasvuun jalostuksen ja kulutuksen piristyessä.....	19
Kuljetusala kärsinyt pahiten viime vuosien sokeista.....	20
Hotelliyöpymiset selvästi alle pandemiaa edeltäneen trendinsä	22
Liike-elämän palveluissa erisuuntaista kehitystä.....	23
Ennusteryhmä	25

Yhteenveto

Toimialat-julkaisu sisältää yksityiskohtaista tietoa eri toimialoilta. Se kattaa metalliteollisuuden, metsäteollisuuden, kemian- ja elintarviketeollisuuden, rakentamisen sekä suurimman osan yksityisestä palvelusektorista. Raporttiin sisältyvät toimialaennusteet tehtiin Etlan syyskuussa julkaistun Suhdanne Syksy 2024 -makrotalouden ennusteen yhteydessä käyttämällä mm. Suomen kansantalouden panos-tuotosmallia.

Rakentaminen ja palvelusektori toipuvat ensi vuonna – metalli painaa teollisuutta

SUHDANNETILANNE ON EDELLEEN HEIKKO. Rakentamisen arvonlisäys supistuu tuntuvasti vielä tänä vuonna, ja teollisuus kasvaa hitaasti. Palvelut eivät kasva rakentamisen ja teollisuuden heikon kysynnän takia. Ensi vuonna teollisuus jää kuluvaan vuoden luke-miin, palvelualat pääsevät runsaan prosentin kasvuun, ja rakentaminen kohoaa vajaat 5 prosenttia. Koko kansantalouden arvonlisäys perushintaan supistuu tänä vuonna 0,2 prosenttia, eli saman verran kuin bruttokansantuote. Ensi vuonna arvonlisäys nousee 1,1 prosenttia, ja vuonna 2026 kasvu voimistuu 1,5 prosenttiin. Ennusteemme mukaan bkt:n kasvuluvut vuosille 2025–2026 ovat 1,4 prosenttia ja 1,3 prosenttia.

Päävientimarkkinamme Euroopan heikko taloustilanne tänä vuonna heijastuu suoraan tehdasteollisuuden kysyntään ja sitä kautta tuotantoon. Euroalueen ja myös Ruotsin talouskasvu vahvistuu kuitenkin tuntuvasti ensi vuonna, ja niinpä teollisuustuotanto kääntyy kasvuun tuotoksella mitattuna, mutta arvonlisäys kehittyy heikommin.

Metalliteollisuus, joka on teollisuuden päätoimialoista suurin, supistuu arvonlisäyksellä mitattuna toista vuotta peräkkäin, ja lasku jatkuu lievempänä vielä ensi vuonnakin. Alatoimialoista heikoimmin on pärjännyt sähkö- ja elektroniikkateollisuus, jonka arvonlisäyksen määrä vähenee jo kolmatta vuotta. Kone- ja metallituoteteollisuuden alamäki on jatkunut yhtä kauan, vaikkakin huomattavasti lievempänä, ja arvioimme, että sama kehitys jatkuu myös vuonna 2025. Muista alatoimialoista poiketen metallien jalostuksella on kaksi vahvaa vuotta takanapäin, mutta rakentamisen heikko tilanne vetää myös tämän sektorin miinukselle tänä vuonna. Maailmanlaajuisessa perspektiivissä yli puolet teräksen tuotannosta menee rakennustoiminnan käyttöön.

Metsäteollisuuden arvonlisäyksen vahva kasvu jatkuu tänä vuonna noin 6 prosentin tahtia, ja tämän ansiosta koko teollisuus pysyy kasvun puolella. Paperiteollisuuden vienti vetää hyvin kartonki- ja paperitoimitusten ansiosta, mutta puutavaratuotteiden vienti

kääntyy vasta ensi vuonna kasvuun rakentamisen elyessä. Myös kemianteollisuus on kasvussa koko ennustejakson, eli vuoteen 2026 saakka, mutta vauhti on selvästi hitaampaa kuin metsäteollisuudessa. Öljynjalostuksen suurseisokki kuluvana vuonna on painanut koko kemianteollisuuden kasvua. Elintarviketeollisuuden vienti kasvaa hitaasti jo tänä vuonna, ja myös arvonlisäys nousee hieman.

Rakentamisen arvonlisäys supistui viime vuonna runsaasti, ja vuositasolla supistuminen jatkuu vielä tänä vuonna. Erityisesti uusien asuntojen rakentaminen on vähentynyt voimakkaasti edellisvuositista, jolloin asuntotuotanto oli vauhdikasta. Kuluvana vuonna rakentaminen on kääntynyt varovaiseen kasvuun. Käännös on muuta rakentamista selvempi maa- ja vesirakentamisessa sekä erikoistuneessa rakennustoiminnassa.

Vuosina 2025 ja 2026 rakennusala kasvaa taas selvästi. Korot ovat lähteneet laskuun, ja rakennuskustannusten kasvu on maltillistunut. Myös rakentamiseen myönnettyjen lupien määrä näyttää kääntyvän hiljalleen kasvuun. Rakentaminen ei kuitenkaan palaudu nopeasti aiemmalle korkealle tasolle, vaan palautuminen on hidasta. Tähän vaikuttaa esimerkiksi reaalikorko, jonka odotetaan pysyvän aiempaa korkeampana.

Yksityisten palvelualueiden kasvu on ollut viime ja tänä vuonna keskimäärin nollan tuntumassa, mihin on vaikuttanut heikko suhdannetilanne välituotteita hankivassa teollisuudessa ja rakentamisessa sekä kotitalouksien vaisu kulutuskäyttäytyminen.

Heikoin vaihe näyttää kuitenkin jääneen viime vuoden jälkipuoliskolle, ja alkuvuonna nähtiin pientä kasvua. Ennustemme mukaan tämä kehitys jatkuu,

Arvonlisäys toimialoittain							
	Arvo		Määrän muutos, % edellisestä vuodesta				
	Mrd. e	%-osuus	2022	2023	2024 ^E	2025 ^E	2026 ^E
Koko kansantalous	239,3	100,0	2,1	-0,5	-0,2	1,1	1,5
Teollisuus	50,5	21,1	-2,3	2,1	0,4	0,0	1,6
Metalliteollisuus	22,3	9,3	0,1	-2,7	-1,2	-0,2	2,0
Sähkö- ja elektroniikkateollisuus	7,1	3,0	-4,0	-8,7	-2,1	0,5	2,8
Metallien jalostus	1,9	0,8	24,7	5,2	-4,5	0,2	1,0
Koneiden, metallituotteiden ja kulkuneuvojen valmistus	13,4	5,6	-1,1	-0,3	-0,3	-0,5	1,8
Metsäteollisuus	4,9	2,0	-20,6	13,3	5,6	1,8	2,6
Kemianteollisuus	7,7	3,2	-2,0	2,6	1,6	0,7	1,0
Elintarviketeollisuus	3,2	1,3	2,7	-1,7	1,2	0,0	1,5
Rakentaminen	14,8	6,2	2,3	-15,7	-5,0	4,8	4,3
Palvelut	167,7	70,1	3,3	0,4	-0,1	1,2	1,3
Kauppa	19,6	8,2	-4,3	-3,7	-1,0	2,0	1,7
Kuljetus ja varastointi	10,1	4,2	7,3	-4,7	2,1	2,7	1,7
Majoitus- ja ravitsemistoiminta	4,1	1,7	37,8	5,8	-1,0	0,5	1,6
Informaatio ja viestintä	14,8	6,2	2,2	0,4	3,0	2,6	2,9
Rahoitus- ja vakuutus toiminta	9,9	4,2	13,2	-1,8	-1,6	-1,0	-0,4
Kiinteistöalan toiminta ¹	10,8	4,5	3,3	4,4	0,0	1,0	1,6
Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta	12,9	5,4	3,6	2,5	-0,2	2,4	2,7
Hallinto- ja tukipalvelutoiminta	8,5	3,5	7,0	-2,4	-3,7	1,4	1,9

¹ Kiinteistöalan arvonlisäyksen arvosta on poistettu asuntojen hallinta, mutta ennuste on koko toimialalle. Lähteet: Tilastokeskus, Etla.

mutta suhteellisen hitaasti ja maltillisesti, kysyntänäkymien vahvistuessa.

Ensi vuonna tässä tarkastelemamme yksityiset palvelualat pääsevät keskimäärin noin puolentoista prosentin kasvuun, mutta toimialojen välillä on eroja.

Kaupan arvonlisäys alenee kuluvana vuonna hieman kahden vielä synkemmän vuoden jälkeen. Kysynnän elpyminen alkaa tukea toimialaa, mutta mm. rakennusalan käänteen odottaminen, arvonlisäverotuksen kiristäminen ja työmarkkinaepävarmuus painavat näkymiä lyhyellä aikavälillä.

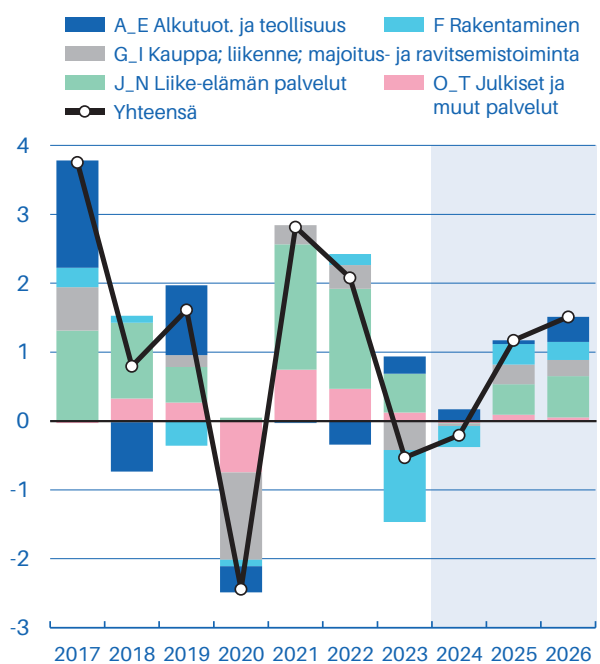
Kuljetuksen ja varastoinnin toimialan arvonlisäys on pääsemässä tänä vuonna parin prosentin kasvuun heikon viime vuoden jälkeen. Tavaraviennin ja yksityisen kulutuksen elpyminen on kuitenkin avainasemassa jatkon kannalta. Ennustemme mukaan kasvu kiihtyy hieman ensi vuonna. Suhteessa historialliseen kehitykseen elpymisvaraa olisi ennen kaikkea ilmaliiikenteessä sekä varastoinnissa ja liikennettä palvelevassa toiminnassa.

Majoitus- ja ravitsemisalán arvonlisäyksen määrä on palautunut pandemiaa edeltäneelle tasolle. Se kuitenkin alenee noin prosentin tänä vuonna ja kasvaa vain hieman ensi vuonna. Arvonlisäverotuksen kiristäminen iskee alan kysyntään, ja yksityinen kulutus on muutenkin heikohkoa. Hotellialalla on tehty viime vuosina merkittäviä uusinvestointeja erityisesti pääkaupunkiseudulla, ja tämän lisäkapasiteetin sulattaminen vie todennäköisesti useita vuosia.

Informaatio- ja viestintäalalla oli viime vuonna normaalia heikompaa kasvua, mutta ennustemme mukaan kasvu piristyy noin kolmeen prosenttiin tänä vuonna ja jää ehkä hieman tätä hitaammaksi ensi vuonna. Toimiala on finanssikriisin jälkeen ollut Suomen talouden selvästi voimakkaimmin kasvanut ala ja voi hyvinkin yllättää positiivisesti. Sen sijaan odotamme rahoitus- ja vakuutusalan arvonlisäyksen supistuvan, kun korkotaso alenee.

Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen sekä hallinto- ja tukipalvelutoiminta ovat olleet pitkällä aikavälillä kasvualoja. Ennustemme mukaan ne alkavat taas ensi vuonna kasvaa keskimääräistä nopeammin välituotekysynnän vahvistuessa. •

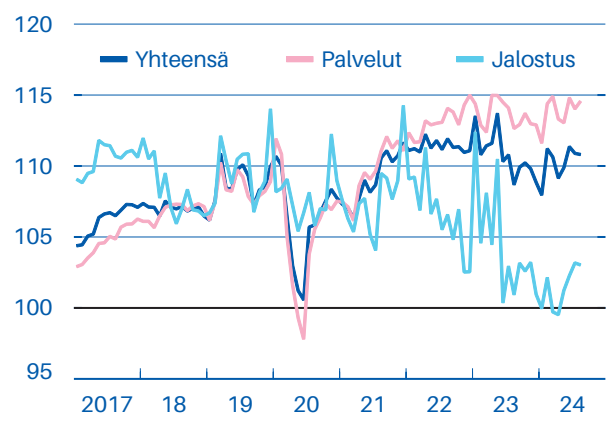
Toimialojen kontribuutio arvonlisäyksen muutokseen, %-yksikköä

Lähteet: Tilastokeskus, Etla.

ETLA S24.2/t18

Tuotannon suhdannekuvaaja päätoimialoittain, kausitasoitus, 2015 = 100

Lähteet: Tilastokeskus, Etla.

ETLA S24.2/t19

Teollisuus

Euroalueen vaisu talouskasvu, kevään pitkä poliittinen lakko ja öljynjalostamon huoltoseisokki heikensivät tänä vuonna teollisuustuotantoa ja vientiä. Tuotanto-odotukset ovat vahvassa nousussa, vaikka uusien tilausten arvo onkin viimevuotista pienempi. Varsinkin metalliteollisuus on kasvun jarruna. Ensi vuonna tavaravienti kasvaa vientikysyntää nopeammin, kun euro maiden talouskasvu nousee tuntuvasti ja toinen jättiristeilijä toimitetaan tilaajalleen.

Metalliteollisuus jarruttaa teollisuustuotannon kasvua

KOKO TEOLLISUUDEN ARVONLISÄYKSEN määrä kasvaa ennustemme mukaan tänä vuonna puolisen prosenttia, mutta jää ensi vuonna tämän vuoden lukemiin. Metalliteollisuuden heikko kehitys jarruttaa kasvua. Teollisuuden tuotos sen sijaan supistuu vielä tänä vuonna, kun tavaravienti vähenee viimevuotisesta. Ensi vuonna teollisuustuotanto kasvaa tuotoksella mitattuna kolmisen prosenttia viennin vetämänä.

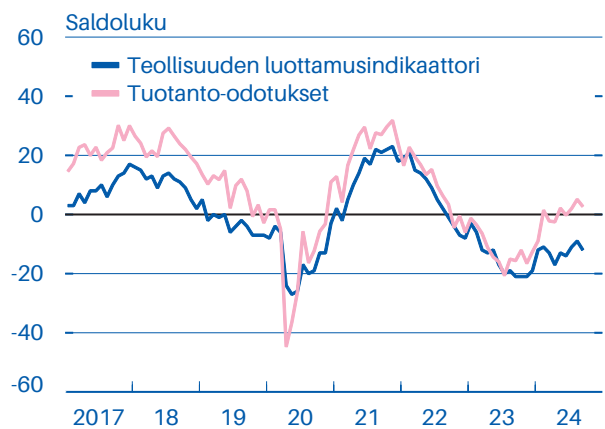
Tehdasteollisuuden uudet tilaukset vähenivät kuluvan vuoden elokuussa arvoltaan vajaat 6 prosenttia vuoden takaisesta. Tammi-elokuussa uusien tilausten arvo jäi kaiken kaikkiaan runsaat 6 prosenttia viimevuotista pienemmäksi. Trendisarjan mukaan uusien tilausten arvo on uudestaan kääntynyt laskusuuntaan.

Tuotanto-odotukset nousevat hyvää vauhtia

Teollisuuden luottamus on jo selvästi noussut viime vuoden lopun kuopasta, mutta todennäköisesti luottamus ei kuitenkaan vielä kovin nopeasti kohoa pitkäaikaisen keskiarvonsa tasolle.

Tuotanto-odotukset kääntyivät nousuun jo viime vuoden elokuussa, ja ne ovat kohonneet huomattavasti enemmän kuin luottamusindikaattori. Kuluvan vuoden helmikuussa teollisuuden tuotanto-odotukset piristyivät merkittävästi, ja positiivinen kehitys on jatkunut. Tuotanto-odotukset alkavat pikkuhiljaa lähentyä pitkän aikavälin keskiarvoaan.

Teollisuuden luottamusindikaattori ja tuotanto-odotukset, kausitasoitus

Lähde: Euroopan komissio.

ETLA S24.2/t20

Suomen tavaravienti kehittyi viime vuonna huomattavasti suotuisammin kuin kansainvälinen vientikysyntä. Marraskuussa 2023 Turun telakalta luovutettiin ensimmäinen 1,9 miljardin euron arvoinen Icon-luokan jättiristeilijä, joka veti tavaraviennin 2,1 prosentin kasvuun. Tänä vuonna vientikysyntä kääntyy kasvuun, mutta Etna arvioi silti ennusteessaan, että Suomen tavaraviennin määrä supistuu 4,5 prosenttia viimevuotisesta. Ulkomaankauppa on kärsinyt kevään pitkästä poliittisesta lakosta, euromaiden vaisusta kehityksestä ja Nesteen öljynjalostamon noin kaksi kuukautta kestäneestä huoltoseisokista toisella neljänneksellä. Jättiristeilijätoimitusta ei ole tänä vuonna, ja siksi vientiluku jää heikoksi, kun vertailutaso on poikkeuksellisen korkea.

Ensi vuonna tavaraviennin määrä kasvaa runsaat 7 prosenttia eli huomattavasti enemmän kuin vientikysyntä. Ensinnäkin vertailutaso on lakkojen takia matala. Toiseksi koko maailmantalouden kasvuvauhti kiihtyy, ja euroalueen talouskasvu nousee tuntuvasti. Kolmanneksi, vuoden 2025 lopulla toimitetaan seuraava Icon-luokan jättiristeilijä, mikä nostaa vientilukua merkittävästi. Tavaravienti kasvaa vientikysynnän tahdissa reippaasti myös vuonna 2026.

Tavaroiden vientihintojen lasku jatkuu tänä vuonna, mutta tahti hidastuu. Ne alenivat jo viime vuonna keskimäärin 7 prosenttia. Arvioimme, että vienti-

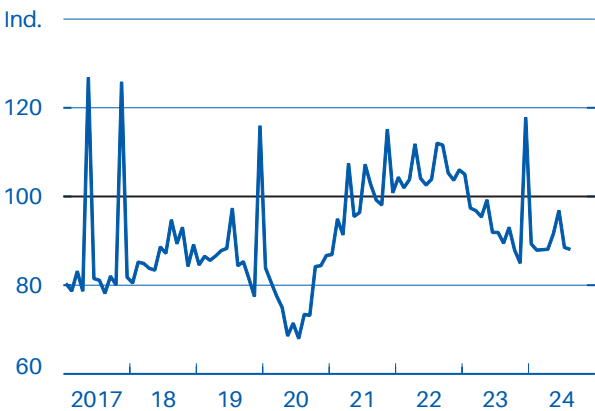
hinnat laskevat keskimäärin vajaat 4 prosenttia tänä vuonna. Ensi vuonna hintojen lasku jatkuu parin prosentin tahtia, mutta ne eivät kuitenkaan vielä lähivuosina palaa aikaisemmalle matalammalle tasolle.

Sähkö- ja elektroniikkatuotteiden vienti kääntyy ensi vuonna vahvaan kasvuun

Sähkö- ja elektroniikkateollisuuden tuotanto supistui voimakkaasti viime vuonna. Kuluvan vuoden kestäkuussa alan tuotanto kääntyi noususuuntaan, mutta jää silti tänä vuonna selvästi edellisvuotista pienemmäksi. Ensi vuonna tuotanto kasvaa maltillisesti, ja vuonna 2026 kasvuvauhti voimistuu viennin vetämänä.

Toimialan vientimäärä jää tänä vuonna ennusteemme mukaan runsaat 4 prosenttia viimevuotista pienemmäksi. Tietokoneiden sekä elektronisten ja optisten laitteiden vientimäärä (toimiala C26) putosi jyrkästi viime vuoden puolivälissä ja supistui yhtäjaksoisesti kahdentoista kuukauden ajan. Vienti on tänä vuonna heikentynyt sekä Eurooppaan, Aasiaan että Pohjois-Amerikkaan. Heinäkuussa 2024 vientimäärä lopulta kasvoi hieman edellisvuodesta. Myös sähkölaitteiden viennin määrä (toimiala C27) heikkeni jonkin verran viime vuoden lopulla. Piristymisen merkkejä on nyt näkyvissä, mutta kasvu on jäämässä vaatimatto-

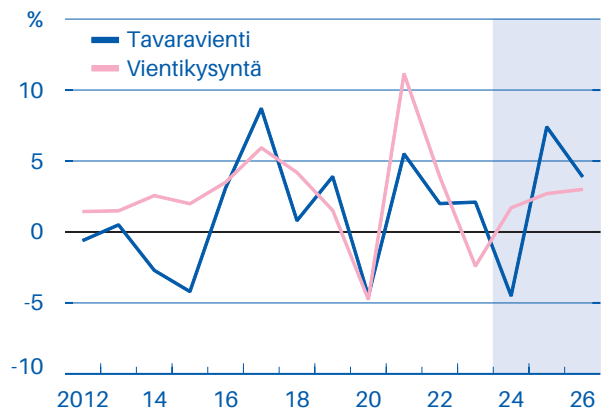
Teollisuuden uudet tilaukset, kausitasoitus, 2021=100

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S24.2/t21

Vientikysyntä ja Suomen tavaravienti

Lähteet: Tilastokeskus, IMF, Etna.

ETLA S24.2/t29

maksi. Arvoltaan sähkölaitteiden vienti Pohjois-Amerikkaan on kuitenkin tänä vuonna kasvanut tuntuvasti. Arvioimme, että koko sähkö- ja elektroniikkateollisuuden vienti kääntyy ensi vuonna vahvaan 6 prosentin kasvuun elektroniikkatuotteiden vetämänä.

Sähkö- ja elektroniikkateollisuuden vientihintojen nousu pysähtyi jo viime vuonna, mutta ne olivat silti keskimäärin nelisen prosenttia edellisvuotista korkeammat. Sähkölaitteiden vientihinnat kääntyivät laskuun kuluvan vuoden alussa, mutta tietokoneiden sekä elektronisten ja optisten tuotteiden hinnat ovat pysyneet lähes viime vuoden tasolla.

Metalliteollisuuden tuotanto on viime kuukausina piristynyt

Metalliteollisuuden uusien tilausten arvo (ml. sähkö- ja elektroniikkateollisuus) jäi elokuussa 2,5 prosenttia viimevuotista pienemmäksi. Käännettä parempaan ei vielä näy. Toimiala on jälkisyklinen, joten suhdannetilanne vaikuttaa tilauksiin, tuotantoon ja vientiin viipeellä.

Koneiden ja laitteiden tuotanto jää tänä vuonna heikoksi. ETLA arvioi ennusteessaan, että toimialan tuotos kääntyy ensi vuonna reippaaseen kasvuun, kun vienti piristyy, mutta arvonlisäyksen volyymi pysyy

lähes ennallaan. Arvioimme, että toimialan viennin määrä kääntyy ensi vuonna noin 6 prosentin kasvuun.

Metallituotteiden arvonlisäyksen volyymi kääntyi viime vuonna syöksylaskuun ja supistui peräti 19 prosenttia. Lasku jatkuu tänä vuonna mutta hitaampana. Metallituotteiden tuotanto putosi merkittävästi jo vuoden alussa ennen maaliskuussa alkanutta poliittista lakkoa ja heinäkuussa tuotanto laski entisestään alimpaan lukemaansa viimeisen kolmen vuoden aikana. Elokuussa tuotanto kuitenkin piristyi. Arvioimme, että alan tuotos kääntyy ensi vuonna kasvuun, mutta arvonlisäyksen volyymi supistuu edelleen hieman. Vain pieni osa tuotannosta menee vientiin. Metallituotteiden viennin kasvu jää vaimeaksi.

Metallien jalostuksen tuotanto jää tänä vuonna selvästi viimevuotista pienemmäksi. Maaliskuussa tuotantomäärä putosi huomattavasti poliittisen lakon takia. Arvioimme ennusteessamme, että alan tuotos kääntyy ensi vuonna vahvaan kasvuun viennin vetämänä, mutta arvonlisäyksen volyymi kasvaa vain vähän. Alan vientimäärän odotetaan kasvavan vajaat 5 prosenttia ensi vuonna.

Metallien jalostuksen vientihinnat olivat huipussaan vuonna 2022. Viime vuonna toimialan vientihinnat alenivat 15 prosenttia, ja odotamme, että ne laskevat vielä noin 4 prosenttia lisää tänä vuonna. Hinto-

Koko teollisuuden arvonlisäys, kausitasoitus, 2015 hinnoin

Sähkö- ja elektr.teollisuuden arvonlisäys, kausitasoitus, 2015 hinnoin

jen lasku jää tänä vuonna aiemmin odotettua pienemmäksi, koska hinnat nousivat jonkin verran keväällä. Hintojen aleneminen jatkuu vuonna 2025 noin prosentin tahtia.

Kuljetusvälineiden valmistus supistuu jonkin verran sekä tänä että ensi vuonna. Moottoriajoneuvojen vienti on jo toista vuotta peräkkäin heikoissa lukemissa. Uudenkaupungin autotehtaalla valmistetaan edelleen Mercedes-Benzin A-sarjan autoja ja lokakuussa 2023 aloitettiin lisäksi Mercedes-AMG GT Coupé -mallin sarjatuotanto.

Telakkateollisuuden tilauskantatilanne on hyvä. Lähi vuosina rakennetaan laivoja sekä vientiin että toimitettavaksi kotimaahan. Rauman telakalta luovutettiin matkustaja-autolautta Tasmaniaan syyskuussa 2024 ja toinen toimitetaan keväällä 2025. Puolustusvoimien neljästä Rauman telakalta tilaamasta sotalaivasta toisen rakentaminen aloitettiin lokakuussa 2024. Koko hanke valmistuu vuonna 2029. Turun telakka luovutti kuluvan vuoden kesäkuussa risteilyaluksen Saksaan. Kesällä 2025 Meyer Turku toimittaa toisen Icon luokan risteilylaivan ”Star of the Seas” tilaajalleen Yhdysvaltoihin. Kolmas jättiristeilijä luovutetaan vuonna 2026 ja neljäs vuonna 2027. Rajavartiolaitoksen Turun telakalta tilaamat alukset rakennetaan osittain Puolassa ja osittain Uudessakaupungissa. Ensimmäinen laiva valmistuu vuonna 2025 ja toinen vuonna 2026.

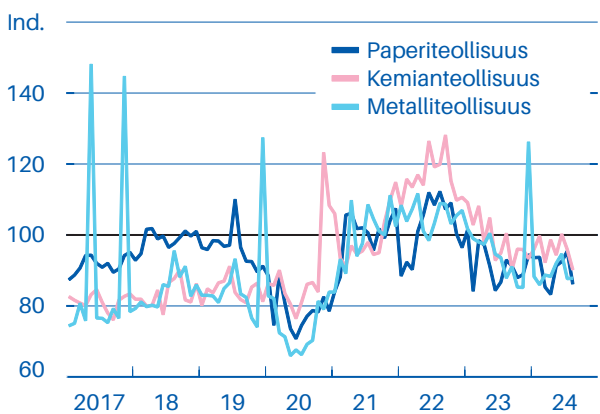
Paperin ja kartongin tuotanto ja vienti ovat vahvassa kasvussa

Metsäteollisuuden tuotanto kasvaa hyvää vauhtia ennustejaksolla 2024–2026. Paperiteollisuuden (ml. kartonki ja sellu) tuotantomäärät kääntyivät nousuun jo vuoden vaihteessa, mutta pitkä poliittinen lakko keskeytti alkaneen kasvun. Toukokuussa nousu jatkui ja vahvistui kesä-elokuussa.

Paperin tuotanto kasvoi Metsäteollisuus ry:n tilastojen mukaan 15 prosenttia kuluvan vuoden ensimmäisellä vuosipuoliskolla, ja kartongin valmistus lisääntyi 7,5 prosenttia edellisvuoden vastaavasta ajanjaksosta. Sellun tuotanto kuitenkin väheni 4,8 prosenttia. Saha-tavaran tuotanto puolestaan supistui 5,9 prosenttia.

Puutavaratuotteiden valmistuksessa tuotantomäärät supistuivat yhtäjaksoisesti lähes kahden vuoden ajan. Heinäkuussa ei vielä näkynyt nousun merkkejä, mutta elokuussa tuotanto piristyi selvästi ja kasvoi 12,3 prosenttia vuoden takaisesta. Arvioimme kuitenkin, että puutavaratuotteiden valmistus palautuu kunnolla vasta ensi vuonna, kun rakentaminen kotimaassa ja muualla Euroopassa elpyy. Euroconstruct järjestö arvioi, että rakentaminen Euroopassa kääntyy ensi vuonna 1,3 prosentin kasvuun kahden heikon vuoden jälkeen. Puuteollisuuden arvonlisäyksen volyyymi kasvaa kuitenkin hieman tänä vuonna, kuten viime vuonnakin.

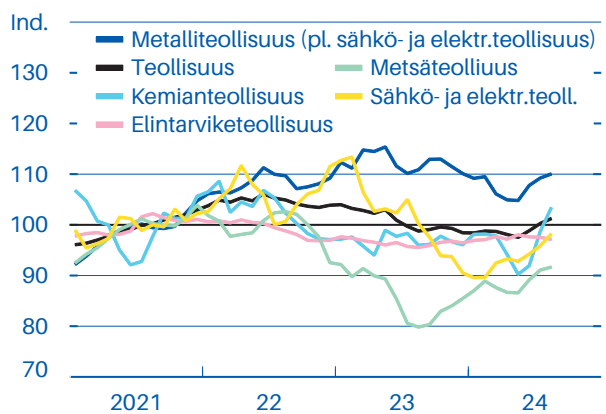
Teollisuuden uudet tilaukset päätoimialoittain, kausitasoitus, 2021=100

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S24.2/t22

Teollisuustuotanto päätoimialoittain, kausitasoitus 3 kk lka, 2021=100

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S24.2/t23

Paperiteollisuuden viennin määrä kohosi kuluvaan vuoden tammi-heinäkuussa 10,9 prosenttia edellisvuodesta tonneissa laskettuna. Kartongin osuus paperiteollisuuden vientimäärästä oli 33,9 prosenttia tammi-heinäkuussa 2024, paperin osuus oli 26,3 prosenttia ja jalosteiden osuus 2,6 prosenttia. Sellun ja mekaanisen massan osuus toimialan viennistä oli 36 prosenttia. Paperin vientimäärä lisääntyi tammi-heinäkuussa 13 prosenttia viimevuotisesta, kartongin ja jalosteiden vienti nousi 9 prosenttia, mutta sellun vienti väheni vajaat 10 prosenttia.

Kevään pitkä lakko aiheutti selvän kuopan paperiteollisuustoimialan tilauksiin, mutta nousu jatkui heti lakon jälkeen. Uudet tilaukset kohosivat kuluvaan vuoden heinäkuussa arvoltaan 18 prosenttia vuoden takaisesta, mutta elokuussa niiden arvo laski 11 prosenttia edellisvuodesta. Tammi-elokuussa tilausten arvo jäi 1,9 prosenttia edellisvuotista pienemmäksi. Ennustemme mukaan koko paperiteollisuuden vienti kasvaa ensi vuonna 5 prosenttia.

Puutavaratuotteiden viennin määrä väheni tammi-heinäkuussa 4,1 prosenttia vuoden takaisesta. Saha- ja höylätavaran vienti laski 4,6 prosenttia, mutta vanerin nousi 1,3 prosenttia. Arvioimme ennusteessamme, että puutavaratuotteiden viennin määrä kääntyy vasta ensi vuonna kasvuun. Rakentamisen elpyminen vauhdittaa puutavaratuotteiden kysyntää.

Eurooppa on Suomen sahatavaran viennin tärkein markkina-alue ja Euroopassa vientinäkömät paranevat vasta ensi vuonna kun rakentaminen elpyy.

Paperiteollisuuden vientihinnat (ml. kartonki ja sellu) olivat korkeimmillaan vuoden 2022 lopulla ja alenivat nopeasti viime vuonna. Kuluvaan vuoden alussa hinnat lähtivät uudestaan nousuun, elokuussa ne kohosivat 7 prosenttia viimevuotisesta. Toimialan vientihinnat pysyvät siten vielä tänä ja ensi vuonna tavanomaista korkeampina.

Puutavarateollisuuden vientihinnat alenivat huippulukemistaan melko nopeasti heinäkuusta 2022. Kuten paperiteollisuudessa hinnat kääntyivät kuitenkin uudestaan nousuun kuluvaan vuoden alussa. Alan vientihinnat jäävät siten edelleen huomattavasti vuosien 2010–2020 keskitasoa korkeammalle.

Kemianteollisuuden uusien tilausten arvo on laskussa

Kemianteollisuuden kuukausittaiset tuotantomäärät ovat vielä keskimäärin tavanomaista pienemmät. Toimialan tuotos kehittyy tällä hetkellä eri suuntaan kuin arvonlisäyksen volyyymi. Koko kemianteollisuuden arvonlisäyksen määrä kasvaa ennusteemme mukaan vajaat 2 prosenttia tänä vuonna ja noin pro-

Metalliteoll. (pl. sähkö- ja elektr.) arvonlisäys, kausitas., 2015 hinnoin

Lähteet: Tilastokeskus, Etla.

ETLA S24.2/t26

Metsäteollisuuden arvonlisäys, kausitasoitus, 2015 hinnoin

Lähteet: Tilastokeskus, Etla.

ETLA S24.2/t27

sentin tahtia vuosina 2025–2026. Tuotos sen sijaan supistuu vielä tänä vuonna 2 prosenttia.

Uusien tilausten arvo kohosi heinäkuussa 7 prosenttia viimevuotisesta, mutta elokuussa niiden arvo väheni 13 prosenttia edellisvuodesta. Tammi-elokuussa kemianteollisuuden tilausten arvo jäi vajaat 5 prosenttia edellisvuotista pienemmäksi. Trendi ei siten vielä ole kääntynyt nousuun.

Kemianteollisuuden tuotteista arvoltaan yli 70 prosenttia on tänä vuonna viety Eurooppaan, 15 prosenttia Pohjois-Amerikkaan ja noin 7 prosenttia Aasiaan.

Öljytuotteiden viennin määrä jää edelleen huomattavasti pienemmäksi kuin ennen koronapandemiaa. Pitkän huoltoseisokin takia vienti supistuu voimakkaasti viimevuotisesta. Öljytuotteiden tärkeimmät vientimaat ovat Ruotsi, Alankomaat, Yhdysvallat, Belgia ja Iso-Britannia.

Etlä arvioi ennusteessaan, että kemikaalien ja kemiallisten tuotteiden vienti (ml. lääkeaineet) kääntyy tänä vuonna runsaan prosentin kasvuun. Ensi vuonna kasvuvauhti nousee noin 3 prosenttiin, kun tärkeiden vientimaiden Alankomaiden, Ruotsin ja Saksan talouskasvu voimistuu selvästi. Kumi- ja muovituotteiden viennin määrä on edelleen syvässä kuopassa. Arvioimme kuitenkin, että alan vienti kasvaa vajaat 3 prosenttia jo tänä vuonna.

Kemikaalien ja kemiallisten tuotteiden vientihinnat alenivat viime vuonna 13 prosenttia ja tänä vuonna ne laskevat noin 5 prosenttia. Heinä-elokuussa alan vientihinnat olivat lievässä nousussa, mutta odotamme, että hintojen aleneminen jatkuu ensi vuonna.

Kumi- ja muovituotteiden vientihinnat kääntyivät muista toimialoista poiketen laskusuuntaan vasta vuoden 2023 alussa ja jäivät viime vuonna keskimäärin edellisvuoden lukemiin. Arvioimme, että alan vientihinnat alenevat vajaat 3 prosenttia tänä ja ensi vuonna.

Elintarviketeollisuuden vientihinnat pysyvät korkeina

Elintarviketeollisuuden tuotanto on nousemassa kuopastaan ja kasvaa runsaan prosentin tänä vuonna. Arvioimme ennusteessamme, että alan tuotos lisääntyy noin prosentin vuonna 2025, mutta arvonlisäyksen määrä pysyy tämän vuoden tasolla. Suurin osa Suomessa valmistetuista elintarvikkeista jää kotimaahan. Alan vienti kasvaa hitaasti jo tänä vuonna.

Elintarviketeollisuuden vientihinnat kääntyivät laskusuuntaan vuoden 2023 alussa, mutta ne lähtivät uudestaan nousuun syksyllä. Toimialan vientihinnat ovat pysyneet korkeina koko tämän vuoden ajan ja odotamme, että hinnat alenevat vain hieman vuosina 2025–2026. •

Kemianteollisuuden arvonlisäys, kausitasoitus, 2015 hinnoin

Lähteet: Tilastokeskus, Etlä.

ETLA S24.2/t28

Rakentaminen

Rakennusala kääntyy tänä vuonna kasvuun, mutta vuositasolla alan tuotanto supistuu edelleen. Rakentamista painaneet tekijät ovat väistymässä, mutta elpyminen on hidasta ja rakentaminen ei palaudu aiemmalle korkealle tasolle. Talonrakentamisen ennustetaan palautuvan muuta rakentamista hitaammin.

Rakentamista painaneet tekijät ovat väistymässä ja ala elpyy nyt, joskin hitaasti

RAKENTAMISEN MYYNIN määrän trendi kääntyi selvään laskuun vuoden 2022 toisella neljänneksellä ja on laskenut siitä asti. Voimakkaimmin on laskenut talonrakentaminen. Maa- ja vesirakentaminen ja erikoistunut rakennustoiminta eivät ole laskeneet yhtä voimakkaasti, ja niiden trendi on kääntynyt kasvuun keväällä. Erikoistuneen rakentamisen trendi on kääntynyt jo selvään kasvuun. Erikoistunut rakentaminen sisältää rakennuksiin tarvittavan maarakentamisen, kun taas maa- ja vesirakentaminen sisältää väylien rakentamiseen ja ylläpitämiseen kohdistuvan

maarakentamisen. Myös koko rakentamisen trendi on kasvanut helmikuusta lähtien varovaisesti, mutta rakentamisen myynnin määrä on edelleen vajaat 12 prosenttia vuoden 2022 huippua alempana. Rakentamisen arvonlisäyksen trendi on ensimmäisellä vuosipuoliskolla edelleen laskenut mutta selvästi aiempaa hitaammin.

Tilastokeskuksen kansantalouden vuositilinpidoon ja yritysten rakenne- ja tilinpäätöstilaston välillä on vuoden 2023 tietojen osalta poikkeuksellista eroa.

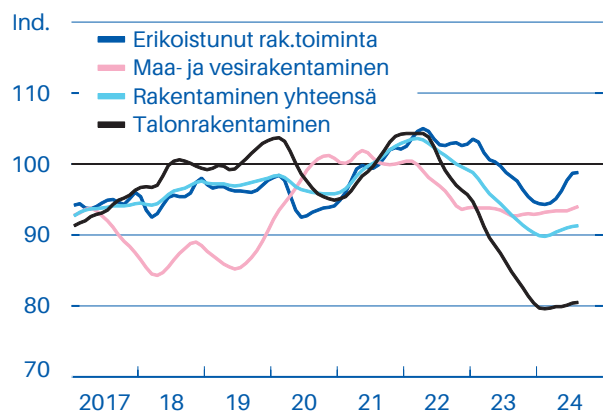
Rakentamisen luottamusindikaattori ja tilaukset, kausitasoitus, saldoluku

Lähde: Euroopan komissio.

ETLA S24.2/r01

Rakentamisen myynnin määrä alarittain, trendi, 2021=100

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S24.2/r02

Vuositilinpidon mukaan tuotoksen arvo laski viime vuonna vajaat 6 prosenttia, kun taas tilinpäätöstilaston mukaan rakennusyritysten liikevaihdon arvo laski vain 1,2 prosenttia. Myös tilinpidon rakennusinvestointien ja rakentamisen liikevaihtokuvaajan välillä on poikkeuksellista eroa. Oletettavasti tilinpidon tiedot vielä päivittyvät, joskin on myös mahdollista, että erot ovat ”aitoja” ja johtuvat poikkeuksellisesta tilanteesta. Erityisesti tämän vuoden mutta myös tulevien vuosien ennusteisiin vaikuttaa se, jos rakentamisen tuotos tippuikin viime vuonna viisi prosenttiyksikköä tilinpidon viimeisimpiä tietoja vähemmän.

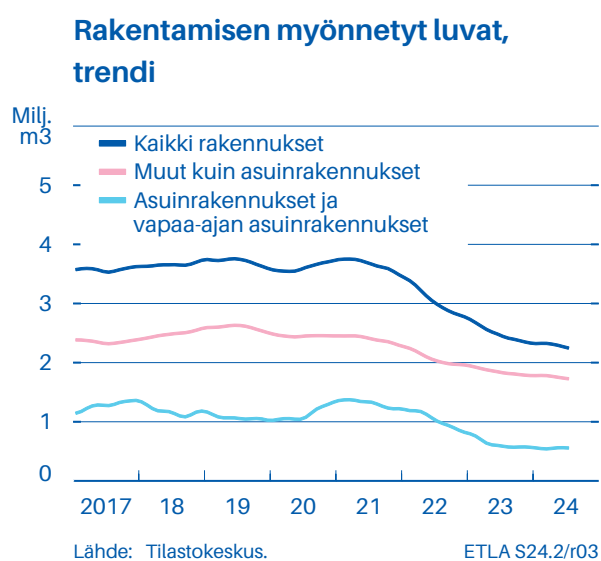
Voimakas inflaatio ja korkojen nousu on näkynyt uusien asuntolainojen määrän romahduksena. Uusien asuntolainojen nostot ovat pysyneet jo jonkin aikaa melko lailla samalla tasolla, ja selvää käännettä ei ole vielä nähtävissä, vaikka nostetut lainamäärät olivat kesällä jonkin verran suurempia kuin vuoden alussa. Nyt korkoja on alettu jo laskemaan, ja laskujen odotetaan jatkuvan. 12 kuukauden euribor on jo selvästi alle 3 prosenttia.

Myönnettyjen lupakuutioiden supistuminen on ollut laaja-alaista. Koko rakentamisen uusien lupien (m³) trendin lasku näyttäisi kääntyvän hiljalleen kasvuun. Touko-kesäkuussa lupia on haettu vuoden takaista enemmän toimistorakennuksiin, liikenteen rakennuksiin, hoitoalan rakennuksiin, kokoontumisrakennuk-

siin, teollisuuden ja kaivannaistoiminnan rakennuksiin, energiahuoltorakennuksiin, yhdyskuntatekniikan rakennuksiin ja maatalousrakennuksiin. Muun muassa asuinrakentamisen lupia myönnettiin kuitenkin edelleen vuoden takaista vähemmän. Aloitettut lupakuutiot ovat vuoden alussa kääntyneet kasvuun sekä asuinrakentamisessa että muissa rakennuksissa.

Rakentamista supistaneet tekijät, nopeasti kasvaneet kustannukset, nopeasti nousseet korot ja epävarmuus tulevasta korkotasosta, heikentynyt ostovoima sekä yleisesti heikot talouden näkymät, ovat väistymässä, mikä saa rakentamisen kääntymään kasvuun. Ennustemme mukaan rakentaminen ei kuitenkaan palaudu nopeasti aiemmalle korkealle tasolle vaan palautuminen on hidasta. Tähän vaikuttaa esimerkiksi reaalikorko, jonka odotetaan pysyvän aiempaa korkeampana.

Viime vuonna rakennusalan arvonlisäys supistui yli 15 prosenttia, joka on vähän enemmän kuin syksyllä ennustimme. Kuten yllä on todettu, on mahdollista, että luvut vielä tarkentuvat. Ennustemme mukaan rakentaminen kääntyy tänä vuonna kasvuun, mutta vuositasolla kasvuun ei vielä päästä, koska viime vuoden pudotus on ollut niin jyrkkä. Rakentamisen arvonlisäys supistuu tänä vuonna vielä 5 prosenttia. Ensi vuonna ja vuonna 2026 arvonlisäys kasvaa vuositasolla taas yli 4 prosenttia. •

Palvelut

Yksityiset palvelualat kääntyivät keskimäärin pieneen kasvuun alkuvuonna. Jos odottamattomia häiriöitä ei tapahdu, elpyminen jatkuu maltillisesti yksityisen kulutuksen ja jalostustoimialojen vetämänä. Vuosina 2025-2026 kasvu on keskimäärin vajaat kaksi prosenttia edellisvuodesta, eli hieman koko kansantaloutta nopeampaa.

Palvelualojen heikoin vaihe jäi viime vuoteen

TÄSSÄ ENNUSTEESSA tarkasteltujen yksityisten palvelualojen arvonlisäyksen määrän kasvu on jäämässä tänä vuonna nolnaan, eli hieman heikommaksi kuin viime vuonna, jolloin kasvua kertyi vajaat puoli prosenttia. Palvelualojen heikoin kausi näyttää kuitenkin ajoittuneen viime vuoden jälkipuolelle.

Viime vuodelta kertyy ns. kasvuperintöä noin -0,6 prosenttiyksikköä, joten ennusteessamme arvioidaan kuluvan vuoden aikana syntyvän pientä kasvua, mitä vuoden alkupuolella nähtiinkin. Kasvuperintö tarkoittaa sitä, kuinka paljon tuotanto kasvaisi (tai supistuisi), jos aktiviteetin määrä jäisi viime vuoden lopun tasolle.

Edellisessä, kevään ennusteessamme, yksityisten palvelualojen tämän vuoden kasvuksi ennakoitiin puolisen prosenttia. Ennustetta on siten kevästä hieman alennettu, kuten bkt-ennustettakin. Etlän toimialaennuste perustuu panos-tuotosmallin kautta makroennusteeseen ja siten kansantalouden toimialojen väliin riippuvuuksiin.

Palvelualojen viimeaikainen heikkous liittyy jalostustoimialojen supistumiseen sekä yksityisen kulutuksen nollakasvuun. Ennusteemme mukaan nämä kysyntätekijät alkavat ensi vuonna elpyä. Tämä auttaa myös palvelualat uuden kasvun tielle.

Kaupan ala kääntyy kasvuun jalostuksen ja kulutuksen piristyessä

Kaupan alaa ovat painaneet tukkukaupan osalta jalostustoimialojen tuotannon supistuminen sekä vähittäiskaupan osalta kotitalouksien ostovoiman ja kulutusalttiuden heikko kehitys. Kehitys alkaa oietta, mutta hitaasti ja epävarmoin askelin. Lisäksi työmarkkinaepävarmuus voi edelleen lisätä varautumisäästämistä, mikä heikentäisi yksityisen kulutuksen lyhyen aikavälin näkymiä. Vastapainona on alhainen inflaatio, joka tosin liittyy pitkälti korkotason alenemiseen. EU-yhdenmukaistettu inflaatio, josta puuttuvat muun muassa korot, on ennusteemme mukaan noin kaksi prosenttia vuosina 2025 ja 2026.

Kaupan alan arvonlisäys supistuu tänä vuonna noin prosentin viime vuodesta. Liikevaihdon määrä on 2–3 prosentin laskussa viime vuodesta kaikilla kolmella kaupan toimialalla.

Moottoriajoneuvojen kaupan kausitasoitettun liikevaihdon määrä oli tammi-elokuussa vajaan kolmen prosentin laskussa viime vuoden jälkipuoliskon tasolta. Henkilöautojen ensirekisteröintien määrä oli tammi-syyskuussa jopa 19 prosenttia alempi kuin viime vuonna vastaavana aikana. Syyskuu oli erityisen huono kuukausi, mutta ajoittuu alv-korotuksen alkuun.

Toisaalta elokuu oli myös heikko kuukausi, joten ensirekisteröinnit eivät vaikuta suuremmin aikaistuneenkaan.

Tukkukauppa (pl. autoala) on kokonaisuutena ottaen ollut vaakalennossa kuluvana vuonna. Supistumista viime vuodesta on ollut erityisesti tieto- ja viestintätekniisten laitteiden sekä muiden koneiden, laitteiden ja tarvikkeiden tukkukaupassa. Edellinen näky vähittäiskaupankin puolella vastaavien tuotteiden myynnin määrän vähenemisenä alkuvuoden aikana. Ensi vuonna tarve uusia televisioita perustasoisten SD-lähetysten päättyessä piristää tv-kauppaa, mutta voi vähentää muuta myyntiä ostovoiman asettamissa rajoissa. Vähittäiskauppa on kokonaisuudessaan ollut vaakalennossa kuluvana vuonna.

Ennustemme (ks. Suhdanne Syksy 2024) mukaan yksityisen kulutuksen määrä kasvaa ensi vuonna 1,1 prosenttia parin nollavuoden jälkeen.

Kestävien kulutustavaroiden kysynnän määrä vähenee vielä tänä vuonna voimakkaasti jo kolmatta vuotta peräjälkeen. Odotamme sen alkavan viimein kasvaa ensi vuonna, koska kotitalouksien ostovoima vahvistuu, kestävien kulutustavaroiden hintatason nousu on pysähtynyt ja televisioiden kysyntä kasvaa teknisistä syistä. Myös puolikestävien tavaroiden kysynnän määrän kasvu piristyy hieman kuluvasta vuodesta, jolloin kas-

vu on jo hieman positiivinen. Lyhytikäisten tavaroiden kysynnän määrä kasvaa vain hieman ennustevuosina.

Kuljetusala kärsinyt pahiten viime vuosien sokeista

Kuljetuksen toimialan arvonlisäyksen aleneminen viime vuonna on kääntymässä parin prosentin kasvuksi tänä vuonna. Silti arvonlisäyksen määrä jää edelleen 18 prosenttia alle pandemiaa edeltäneen tasonsa. Vaje syntyy ennen kaikkea ilmaliikenteen sekä varas-

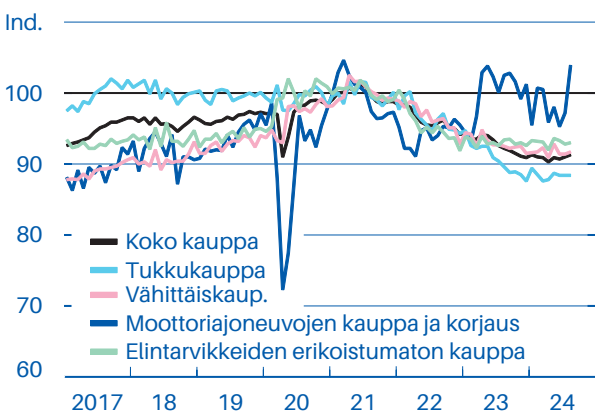
Kaupan alan arvonlisäys, kausitasoitus, 2015 hinnoin

Lähteet: Tilastokeskus, Etla.

ETLA S24.2/pal06

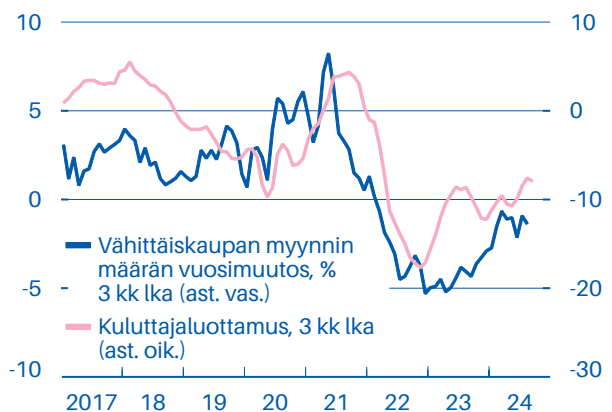
Kaupan alan liikevaihdon määrä, kausitasoitus, 2021=100

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S24.2/pal02

Kuluttajaluottamus ja vähittäiskauppa

Lähteet: Tilastokeskus, DG ECFIN.

ETLA S24.2/pal01

toinnin ja liikennettä palvelevan toiminnan arvonlisäyksen huomattavasta alenemisestä.

Ennustemme mukaan toimialan arvonlisäys kasvaa ennustevuosina 2–3 prosentin vauhtia. Ulkomaankaupan, jalostustoimialojen ja yksityisen kulutuksen elpyminen tukee myös kuljetusalaa. Palautuminen pandemiaa edeltäneelle tasolle ei kuitenkaan ehkä onnistu edes, vaikka geopoliittinen tilanne rauhoittuisi kokonaan.

Ammattimaisen liikenteen maa-ainekuljetusten tonnimäärä supistui vuoden alkupuoliskolla kahdeksan prosenttia vuoden takaisesta. Muut kuljetukset supistuivat reilut kolme prosenttia. Maa-ainekuljetukset ovat olleet laskussa trendinomaisesti vuodesta 2018, mihin vaikuttavat muun muassa infrastruktuuri-investoinnit. Kuljetussuorite (milj. tkm) sen sijaan väheni tammi-kesäkuussa enemmän muissa kuin maa-ainekuljetuksissa – laskua 14 prosenttia vuoden takaisesta – kun maa-aineksissa laskua kertyi yhdeksän prosenttia.

Toimialan liikevaihdon määrä oli tammi-elokuussa edellisvuoden tasolla. Talvella ja keväällä oli kasvua edellisestä kolmen kuukauden ajanjaksosta, mutta kesällä kasvu pysähtyi ja supistui hieman vesiliikenteen painamana.

Suomen kaikkien lentokenttien yhteenlaskettu matkustajamäärä on tänä vuonna ollut keskimäärin 27 prosenttia alle pandemiaa edeltäneen vuoden 2019 vastaavan ajan. Viime vuodesta on kuitenkin kasvua reilut viisi prosenttia. Lentorahdin ja -postin tonnimäärä on alentunut 16 prosenttia vuodesta 2019.

Laivamatkustajien määrä oli kesällä keskimäärin 70 prosenttia pandemiaa edeltäneestä tasostaan vuonna 2019. Viron suunta on elpynyt paremmin kuin Ruotsin. Ulkomaisten risteilyalusten matkustajamäärä oli vain 22 prosenttia viiden vuoden takaisesta. Tammi-elokuussa kaikkien laivamatkustajien määrä oli 0,4 prosenttia pienempi kuin vuotta aiemmin. Viron liikenteessä oli kolme prosenttia kasvua ja Ruotsin liikenteessä 4 prosenttia laskua.

Tammi-elokuussa kuljetettiin satamien kautta ulkomaan merikuljetuksia tonneissa mitattuna 3,6 prosenttia vähemmän kuin vuotta aiemmin. Eniten vähenivät raakaöljyn, kivihiilen ja lannoitteiden kuljetukset. Muun muassa kappaletavara kasvoi hieman. Molempina vuosina oli satamissa lakko, mutta se oli pidempi tänä vuonna. Lakot kuitenkin vaikeuttavat vertailua, koska kuljetukset ovat osittain korvautuneet lakon jälkeen (tai ennen). On vaikea sanoa, kuinka paljon lakot vähensivät kuljetuksia.

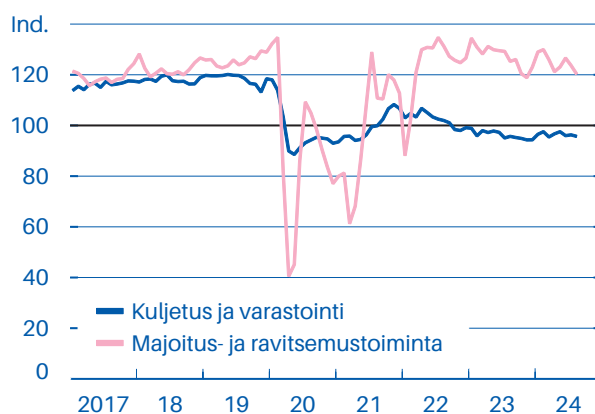
Hotellihuoneiden lukumäärä ja käyttöaste

Lähteet: Tilastokeskus, ETLA.

ETLA S24.2/pal04

Liikevaihdon määrä, kausitasoitus, 2021=100

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S24.2/pal03

Kuorma-autojen ensirekisteröintien määrä oli tammi-syyskuussa 15 prosenttia, pakettiautojen 11 prosenttia ja puoliperävaunujen jopa 42 prosenttia alempi kuin vastaavana aikana viime vuonna. Linja-autojen ensirekisteröintejä on kuitenkin kertynyt vastaavasti 121 prosenttia enemmän. Toisaalta kansantalouden tilinpidon mukaan kuljetusvälineinvestointien määrä oli vuoden alkupuoliskolla vain yhden prosentin pienempi kuin vuotta aiemmin ja kausitasoitettuna viisi prosenttia suurempi kuin viime vuoden jälkipuoliskolla.

Hotelliyöpymiset selvästi alle pandemiaa edeltäneen trendinsä

Majoitus- ja ravitsemistoiminnan arvonlisäyksen elpyminen pandemiasta jatkui vielä viime vuonna, mutta tänä vuonna kasvu on pysähtynyt kuluttajien heikohkon ostovoiman ja säästämisen lisääntymisen painamana. Lisäksi Ukrainan sota rajoittaa matkailun kunnollista palautumista vuoden 2019 tasolle ja sitä aiemmalle trendille.

Kotimaisten matkailijoiden yöpymisten määrä kävi viime vuonna jo pandemiaa edeltäneen trendinsä yläpuolella, kun katsotaan 12 kuukauden liukuvia keskiarvoja, mutta on nyt painunut selvästi sen alle. Taustalla on muun muassa suomalaisten ulkomaan-

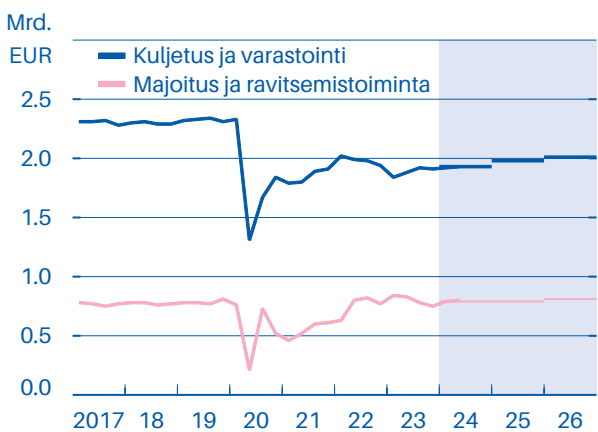
matkailun piristymisen. Tässä verrataan nykytilannetta siihen oletukseen, että pandemiaa edeltänyt trendi yöpymisten määrän kehityksessä olisi jatkunut tähän päivään asti. Ulkomaalaisten matkailijoiden yöpymisten osalta on kuukausitasolla vielä suurempi noin 100 000 yön vaje aiempaan nousevaan trendiin verrattuna. Trendi on tärkeä, koska hotelli-investointeja on mitoitettu muun muassa sitä ajatellen. Käytettyjen huoneiden lukumäärä on kuitenkin nyt sama kuin ennen pandemiaa.

Erityisesti Uudellamaalla ja pääkaupunkiseudulla on rakennettu paljon uutta majoituskapasiteettia. Uudenmaan huoneenkäyttöaste oli kesäkuukausina melkein kymmenen prosenttiyksikköä alempi kuin kesällä 2019. Talvikuukausina vaje oli vielä suurempi – 15 prosenttiyksikköä – kun liikematkailu on vähentynyt. Siten uusien hotelli-investointien näkymät ovat maltilliset.

Majoituspalvelujen kysynnän näkökulmasta on huono, että niiden arvonlisävero on kiristymässä ensi tammikuussa neljällä prosenttiyksiköllä, mikä nostaa hintoja ja heikentää kotimaisen matkailun hintakilpailukykyä.

Koko maassa hotellien huoneenkäyttöaste on nyt 3,6 prosenttiyksikköä alempi kuin ennen pandemiaa. Huoneenkäyttöaste on pitkällä aikavälillä ollut nou-

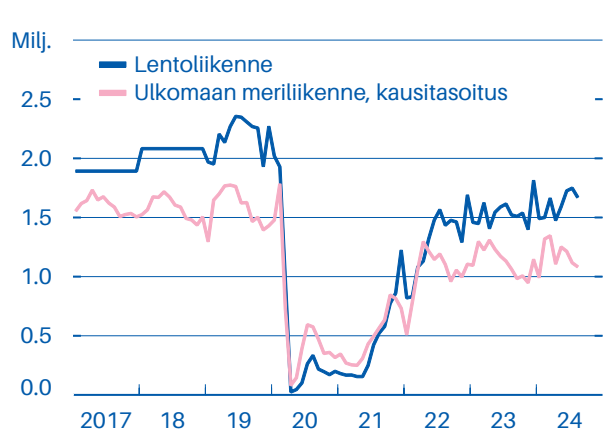
Arvonlisäys, kausitasoitus, 2015 hinnoin

Lähteet: Tilastokeskus, ETLA.

ETLA S24.2/pal08

Lento- ja laivamatkustajien määrä kuukausittain

Lähteet: Tilastokeskus, ETLA.

ETLA S24.2/pal05

lussa ja se on nyt samalla tasolla kuin vuoden 2016 alussa.

Venäjän ylilentokielto Ukrainan sodan seurauksena rasittaa matkailua Itä-Aasiasta Suomeen. Japanilaisten matkailijoiden yöpymisten määrä on kuitenkin elpynyt kohtalaisesti ja oli kesällä noin 63 prosenttia vuoden 2019 tasosta heikosta jenistä huolimatta. Kiinalaisten matkailijoiden määrä oli edelleen vain 35 prosenttia vuoden 2019 tasostaan. Kiina on asettanut monille ammattiryhmille matkustusrajoituksia, mikä voi jonkin verran vähentää matkailijoiden määrää.

Toimialan liikevaihdon määrä on kehittynyt alavireisesti tänä vuonna. Tammi-elokuussa se oli ravitsemistoiminnassa melkein viisi prosenttia alempi kuin viime vuonna vastaavaan aikaan, ja kausitasoitettujen luvut heinä-elokuulle olivat erityisen huonoja. Majotusosalalla oli kuitenkin kasvua viime vuodesta melkein kaksi prosenttia. Yöpymisen keskihinta on noussut 3,5 prosenttia edellisvuodesta.

Liike-elämän palveluissa erisuuntaista kehitystä

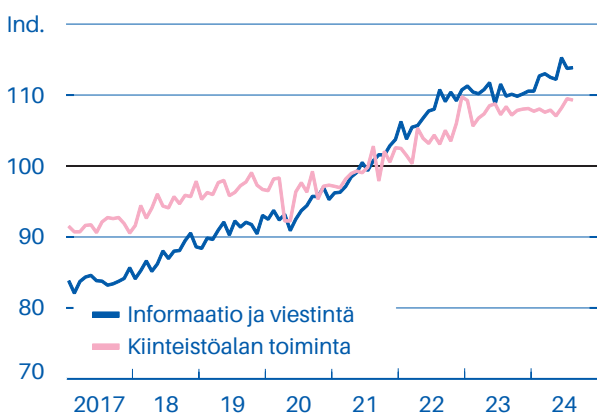
Liike-elämän palveluiksi tässä nimetyt viisi muuta toimialaa jäivät tänä vuonna nollakasvuun hallinto- ja tukipalvelutoiminnan sekä rahoitus- ja vakuu-

tusalan painamana. Informaatio- ja viestintäala sen sijaan kasvaa kohtalaisen hyvää vauhtia. Ensi vuonna toimialoille odotetaan kasvua – odotus nojaa panos- tuotosmallissa muun muassa jalostustoimialojen tuotannon ja siten niiden tarvitsemien ostopalvelujen kasvun varaan.

Informaatio- ja viestintäalan arvonlisäyksen kasvu pysähtyi viime vuonna, ja kehitys oli huonointa siten vuoden 2009. Tilastot ovat tarkentuneet alaspäin. Neljännesvuositilinpito kuitenkin näyttää kasvua kuluvan vuoden alkupuolelle, ja tämän pohjalta bruttoarvonlisäys palaa ennustemme mukaan tänä vuonna noin kolmen prosentin kasvuun ja jatkaa hieman hitaampaa vauhtia ensi vuonna. Kausitasoitettujen liikevaihdon määrä on kasvanut kuluvan vuoden mittaan. Laskussa ovat kuitenkin olleet radio- ja tv-toiminta sekä kesästä alkaen tietopalvelutoiminta.

Vielä enemmän Tilastokeskus on tarkistanut rahoitus- ja vakuutusalan viimevuotista arvonlisäystä. Kevään toimialaennustetta tehtäessä se oli tilastojen mukaan alentunut yhdeksän prosenttia vuodesta 2022, mutta uusimmissa tilastoissa laskua on enää vajaat kaksi prosenttia. Uusi lukema onkin paremmin linjassa yleisen korkokehityksen kanssa. Kun korot edelleen alenevat ennustevuosina, arvioimme myös bruttoarvonlisäyksen jatkavan pienessä laskussa, vaikkakaan relaatio näiden muuttujien välillä ei ole erityisen vahva.

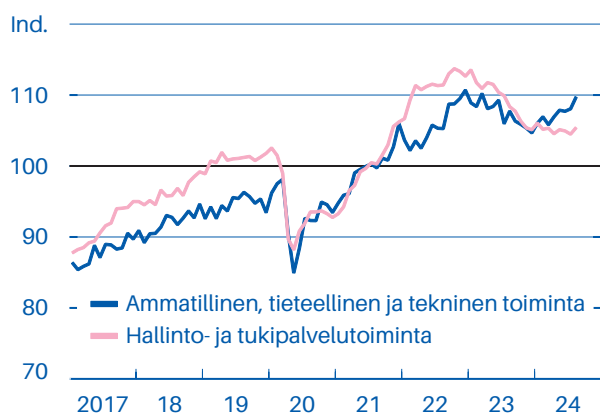
Liikevaihdon määrä, kausitasoitus, 2021=100

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S24.2/pal12

Liikevaihdon määrä, kausitasoitus, 2021=100

Lähde: Tilastokeskus.

ETLA S24.2/pal11

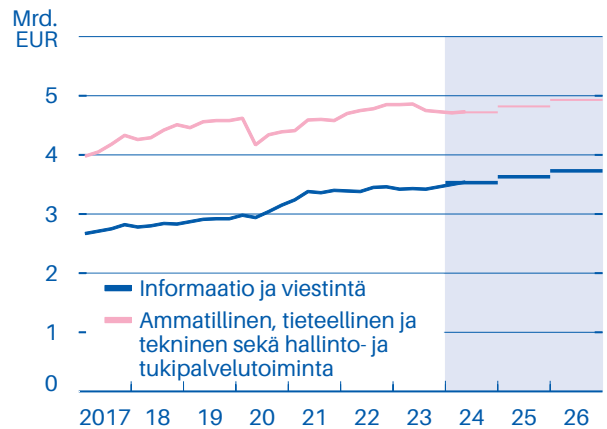
Uudet nostetut asuntolainat ovat edelleen olleet tänä vuonna laskussa viime vuodesta. Samoin käytettyjen kerrostaloasuntojen hinnat ovat pääkaupunkiseudulla edelleen tänä vuonna alentuneet, mutta muualla maassa on keskimäärin päästy pieneen nousuun. Rahalaitosten uusien asuntolainojen laskennalliset korkomarginaalit ovat olleet suhteellisen vakaita tänä vuonna, mutta viime vuodesta on pientä nousua.

Ammatillisen, tieteellisen ja teknisen toiminnan arvonlisäyksen määrä jää tänä vuonna suunnilleen viime vuoden tasolle. Ensi vuonna se kääntyy reilun kahden prosentin kasvuun muun muassa rakentamisen piristyessä. Liikevaihdon määrän kehitys on kuluvaan vuoden puolella ollut suhteellisen hyvää. Varovaisen myönteistä rakentamisenkin näkökulmasta on kasvu arkkitehti- ja insinööripalveluissa sekä teknisessä testauksessa. Lisäksi mainostoiminta ja markkinatutkimus on alkanut kasvaa, mikä lupaa parempaa yksityisen kulutuksen näkökulmasta. Erityisen ripeää liikevaihdon määrän kasvua on toukokuusta alkaen ollut muissa erikoistuneissa liike-elämän palveluissa.

Sen sijaan hallinto- ja tukipalvelutoiminnan aktiiviteetti jää tänä vuonna melkein neljä prosenttia viime vuodesta. Arvonlisäyksen määrä aleni myös viime vuonna. Ensi vuonna arvioimme toimialan pääsevän keskimäärin reilun prosentin kasvuun. Liikevaihdon kausitasoitettun määrän aleneminen edelliskuukau-

desta on kuluvaan vuoden aikana päättynyt. Kasvua on ollut vuokraus- ja leasingtoiminnassa sekä matkatoimistoissa, matkanjärjestäjillä ja varauspalveluissa. Sen sijaan työllistämistoiminnassa sekä kiinteistön- ja maisemanhoidossa liikevaihdon määrä on alentunut. Koko kansantaloudenkin näkökulmasta voi olla myönteinen merkki, että hallinto- ja tukipalvelut liike-elämälle alkoivat kesällä kasvaa. •

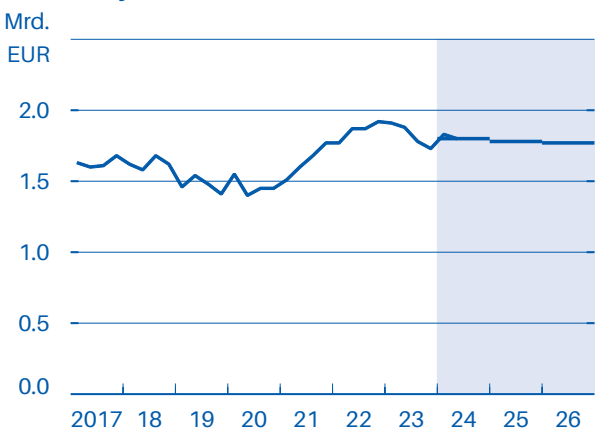
Arvonlisäys, kausitasoitus, 2015 hinnoin

Lähteet: Tilastokeskus, Etla.

ETLA S24.2/pal10

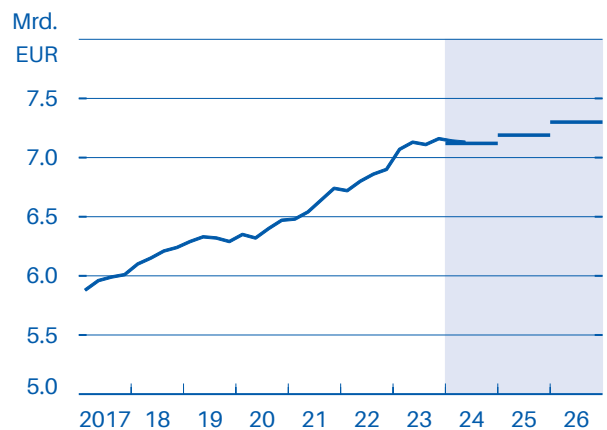
Rahoitus- ja vakuutusalan arvonlisäys, kausitasoitus, 2015 hinnoin

Lähteet: Tilastokeskus, Etla.

ETLA S24.2/pal09

Kiinteistöalan arvonlisäys, kausitasoitus, 2015 hinnoin

Lähteet: Tilastokeskus, Etla.

ETLA S24.2/pal07

Ennusteryhmä

ETLAN ENNUSTERYHMÄN tärkeimpiä julkaisuja ovat Suhdanne-Ennuste, Suhdanne-Toimialat, Päästöennuste ja Kilpailukyennuste. Suhdanne-Toimialat sisältää yksityiskohtaista tietoa eri toimialoilta, ja se julkaistaan ilmaisenä verkkoversiona kahdesti vuodessa Suhdanne-raportin

jälkeen. Päästöennuste on vuonna 2019 aloitettu julkaisu, joka ennustaa Suomen kasvihuonekaasupäästöjen kehitystä lähivuosina. Kilpailukyennuste ennustaa Suomen tuotannon kustannuskilpailukyyn tilaa lähivuosina ja siihen vaikuttavia tekijöitä.

Sakari Lähdemäki
KTT

Rakentaminen
X: @lahdems

Päivi Puonti
VTT

Ennustepäällikkö
X: @PaiviPuonti

Ville Kaitila
VTL

Palvelut
X: @VilleKaitila

Birgitta Berg-Andersson
KTL

Teollisuus
X: @BirgittaBergA1

SUHDANNE

Toimialat

Elinkeinoelämän tutkimuslaitos

Puh. 09-609 900
www.etla.fi
etunimi.sukunimi@etla.fi

Arkadiankatu 23 B
00100 Helsinki
